

Dne 24. prosinca t. l. je spremilo pokojnika k večnemu počitku mnogobrojno občinstvo, med temi 7 duhovnikov, mnogo učiteljev in učiteljic, šolska mladež okoliške šole z učiteljstvom, mnogo odličnih meščanov, prijateljev in znancev. N. v m. p.!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. XXXI. občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani«. (Dalje.) O delovanju odborovom v preteklem društvenem letu je potem poročal tajnik g. Engelbert Gangl. Njegovo poročilo se glasi:

Slavni zbor! Čast mi je, poročati Vam o delovanju društvenega odbora, kateremu je Vaše zaupanje pred enim letom izročilo vodstvo »Slovenskega učiteljskega društva«.

Poudarjati moram precej sedaj, da se je odbor resno trudil, da se izkaže vrednega tega zaupanja, da je uporabljal svoje najboljše sile, da je ohranil »Slovenskemu učiteljskemu društvu« ono veljavnost in spoštovanje, ki si ga je pridobilo v tridesetih letih svojega, za slovensko učiteljstvo na Kranjskem plodonosnega delovanja.

Zavoljo tega se je shajal društveni odbor prav pogostoma k sejam, kjer je pretresaval razna vprašanja, kjer je ukrepal o tem in onem, kar bi zamoglo dvigniti občeginjo ne le članov »Slovenskega učiteljskega društva«, nego blaginjo vsega kranjskega učiteljstva.

Da je temu res tako, izpričuje izredni občni zbor »Slovenskega učiteljskega društva«, ki se je vršil letos na binkoštni torek v »Narodnem domu«. Takrat je slovensko učiteljstvo kranjsko, ki je združeno v našem društvu, svojega ljubljence, svojega najzvestejšega prijatelja, zagovornika in bojevnika darovalo vsemu slovenskemu in istrsko-hrvaškemu učiteljstvu, ki ga nerazdružno edini »Zaveza slovenskih učiteljskih društev«, darovalo mu je svojega »Učiteljskega Tovariša«, ki bodi odslej branitelj pravic vsega slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva. S tem je pokazalo naše društvo, da je prešinjeno dobrih, celo plemenitih idej, da razume pojem bratstva, kolegijalnosti in medsebojne ljubezni.

Z današnjim občnim zborom se poslavljamo člani »Slovenskega učiteljskega društva« od »Učiteljskega Tovariša«, ki nam je bil z odkrito in neboječo besedo res zvest tovariš, ter ga iskreno zahvaljamo za vse, kar nam je storil dobrega. A obenem ga pozdravljamo kot člani zavednega učiteljstva, združenega v »Zavezi slovenskih učiteljskih društev«, z resničnim veseljem v novi, visoki in velevažni službi, v kateri bo donasal z največjo odločnostjo, z resnično ljubeznostjo in svobodno besedo koristi nam, ki smo zanj, pa tudi tistim, ki so proti njemu! Zakaj temu prepričanju dam lahko duška, prepričanju namreč, da bodo merodajni faktorji upoštevali le njegov glas, ker bo glas tisočev slovenskega učiteljstva, in da se ne bodo branili njega stanovski nasprotniki dobrot iz njegovih rok!

O delovanju odborovom mi ne kaže govoriti na dolgo in široko, zakaj to delovanje odborovo je pravzaprav — kakor sem omenil tudi v lanskem svojem poročilu — tistim članom »Slovenskega učiteljskega društva«, ki gledajo z zanimanjem njega razvitek in napredek in ki z gmotno in duševno podporo ter z iskreno vneto skrbjo, da naše društvo čim lepše procvita, že docela znano, saj so bili njegovi sklepi objavljeni v društvenem glasilu, v »Učiteljskem Tovarišu«, a izvrševanje teh sklepov je znak, da se je skušal odbor vsekar izkazati vrednega onega zaupanja, s katerim ste ga počastili na lanskem občnem zboru dne 28. grudnia 1898. l.

Poudarjati moram tudi letos, da se je v preteklem društvenem letu lepo kazala vzajemnost in kolegijalnost med člani našega društva, da so ti krepko podpirali društveni odbor pri vseh njegovih nakanah in početjih in da si je društveni odbor resno prizadeval, da po slabih svojih močeh zadovolji častite člane našega društva, da — kakor

zahteva § 2. društvenih pravil — »duševno podpira slovensko ljudsko šolstvo«.

V društvenem odboru so bili: predsednik Juraj Režek, podpredsednik Janko Likar, tajnik in sourednik E. Gangl, blagajnik in upravnik Fr. Črnagoj, odgovorni urednik Jak. Dimnik ter odborniki Fr. Gabršek, Luka Jelenc, Lovro Letnar in Jož. Verbič. Pregledovalci računov so bili Ant. Javoršek, Maks Josin in Karel Rožanc.

Lansko leto sem dejal, da tudi po novi regulaciji niso naše gmotne razmere še take, da bi smeli držati križem rok, temveč da bo treba napeti v bodoče vse sile, da spravimo gmotno stanje kranjskega ljudskošolskega učiteljstva v soglasje z gmotnim stanjem državnih uradnikov XI. X. in IX. plačilnega razreda. In res se je poprijel društveni odbor z vso odločnostjo dela, da spravi to stvar pred visoki deželni zbor ter tako pomaga kranjskemu ljudskemu učiteljstvu do ugodnejšega gmotnega stanja. Kakor znano, je predložil visokemu deželnemu zboru peticijo, ki jo je natisnil »Učiteljski Tovariš«, katero bodo začeli gg. poslanci v prihodnjem zasedanju deželnega zbora reševati, in ki bo prinesla vrlenu našemu učiteljstvu zopet nekaj koristi. O istem vprašanju je govoril delegat našega društva pri letošnji glavni skupščini »Zaveze slovenskih učiteljskih društev« v Gorici ter je tudi zastopal interese slovenskega učiteljstva pri zborovanju avstrijskega učiteljstva na Dunaju. Iz tega je torej razvidno, da smo takozvani liberalni učitelji pri resnem delu, ki nam bo brezdvoma doneslo zaželeni uspeh. Pa če ne bomo že mi dognali vsega, kar želimo, do česar nas sili naše hrepenenje po svobodi, po napredku in po povzdigi učiteljskega stanu, do katerega gojimo najgloblje spoštovanje, sem prepričan, da bodo naši zanamci uživali sad našega dela in da na nam bodo prisvajali vsaj to, da nismo bili zaspane šolobarde, nego da smo brez bojazni in brez ozirov po neomajnem in neizpremenljivem prepričanju povsod in vedno zastopali sveto učiteljsko stvar!

Važna vloga, ki jo je predložil društveni odbor visokemu deželnemu šolskemu svetu in katero je natisnil tudi »Učiteljski Tovariš«, je lista o odpravi, oziroma o presnovi ponavljalne šole. Kolikor vem, resno upošteva visoki deželni šolski svet to vlogo, in če ji ne bodo pomagali »prijatelji« šolstva in učiteljstva, ki — žal — vladajo izvečine krajnim šolskim svetom, v grob, bo imela ugoden uspeh. Ta naš korak znači, da nam ni samo do kruha, da nam je tudi do izboljšanja našega ljudskega šolstva.

Omenim naj tudi to, kar vsak ve! Omenim naj in naj konstatujem, da veje nad nami duh svobode in zavednosti! Koliko smo morali čuti mi liberalni učitelji v polpreteklem času trdih in grdih besedi, to je naravnost gorostasno! A na tem mestu izjavljam brez ovinkov, da nam je vse to v veselje, ker nam to ostrozobo sovraštvo izpričuje, da smo na pravem poti, po katerem nas vodi lastna glava in lastno srce! Toliko se mi je zdelo vredno omeniti, da si ne bi kdo mislil, da se koga bojimo!

O drugem društvenem delovanju bodo poročali v naslednjih točkah dnevnega reda drugi gospodje poročevalci, a slavni zbor naj blagovoli vzeti to tesno moje poročilo blagohotno na znanje. (Odobranje.) (Dalje.)

Iz vdovskega učiteljskega društva v Ljubljani.

Odbor vdovskega učiteljskega društva opozarja čc. gg. člane, da blagovolijo vposlati letnino pro 1900 v teku tega meseca, Nekaj gg. članov dolguje še na pristopnini precejšnje zneske, kateri bi se morali o pravem času vplačati, ker sicer preneha dotičnik biti član vdovsk. učit. društva. — Tudi starejšim gg. članom bodi omenjeno, da za letos ni nihče oproščen vplačevanja letnine, ker občni zbor ni bil sklepčen, oprošča pa le občni zbor od leta do leta. Končno pa prosimo še gg. dolžnike, da bi se malo gosteje spominjali društva, ki je najzaneslivejša podpora njihovim vdovam in sirotam, ker, ako ne store le-ti svoje dolžnosti, izgube tudi njihove vdove in sirote pravico do podpore, ozir. pokojnine.

Iz „Zaveze“. (Zahvala). »Češko-slovenski spolek v Pragi« nam je vposlal te dni 150 K, katere je določil kot častno nagrado za najboljša slovenska mladinska spisa. Od tega zneska se je prisodila prva nagrada v znesku 100 K g. Jos.

Brinarju, učitelju v Rajhenburgu na Štajarskem, za njegova spisa »Čukova gostija« in »Medvedji lov«; drugo nagrado v znesku 50 K pa je dobil g. Ivo Trošt, učitelj na Razdrtem, za spis »Na rakovo nogo«.

Štejemo si v častno dolžnost, izražati slavnemu »Československemu spolku v Pragi, osobito njega požrtvovalnemu predsedniku gospodu Janu Legi, na tem veledušnem in plemenitem bratskem činu v imenu vsega slovenskega učiteljstva, v imenu slovenske mladine, kateri so namenjeni ti spisi, najtoplejšo in najsrčnejšo zahvalo.

Vodstvo »Zaveze slov. učiteljskih društev«
v Ljubljani, dne 23. prosinca 1900.

Tajnik:
Drag. Česnik

Predsednik:
L. Jelenc.

Štajersko.

Iz konjiškega okraja. Okrajni šolski svet konjiški je v seji dne 16. m. m. stavil ternopredloga za nadučiteljsko in učiteljsko mesto v Ločah ter sklenil: 1. naročiti krajnemu šolskemu svetu na Prihovi, da preskrbi do konca velikega travna t. l. tretjo učno sobo, drugače bi isto moral storiti na njegove stroške okrajni šolski svet; 2. razpisovati natečaje učiteljskih služb v »Učiteljskem Tovarišu«.

Pozivljajo se vsi učiteljski zastopniki, da izposlušajo enake sklepe pri vseh okrajnih šolskih svetih.

Glavno zborovanje sevniško-brežiškega učiteljskega društva se je vršilo dne 6. prosinca t. l. na Vidmu. Zal, da je bilo to zborovanje precej slabo obiskano. Od izostalih društvenikov se je le eden opravičil. Iz društva je izstopil g. Brinar iz Rajhenburga, pristopil mu je pa g. Avgustinčič od Sv. Antona.

Vsled izzivajočega poročila v »Popotniku« o zadnjem shodu našega društva se je vnela burna debata takoj pri čitanju zapisnika.

Društvo je sklenilo »Zavezini« glasili, posebno pa »Zvonček«, ta krasni mladinski list, podpirati kar najbolj mogoče. Naša zastopnika v okrajnih šolskih svetih bosta delovala nato, da se razpisujejo izpraznjena učiteljska mesta v »Učit. Tovarišu« in »Steir. Schul- und Lehrer-Zeitung«.

Vkljub §§. 6 in 7 ostane društvo še nadalje pri »Lehrerbundu«; zakaj ono je tedaj del »Bunda«, dokler je majoriteta zato, nikakor pa ne dotlej, dokler so vsi društveniki pri »Bundu«. Kdor noče biti njegov član, lahko izstopi, ne da bi mu bilo treba zapustiti tudi domače društvo. Z veseljem konstatujem, da ni nihče navzočih prijavil izstopa iz vrle štajerske zveze. Da, vrla je! Vsled nje še ni slovensko učiteljstvo nič pretrpelo, pač je že doživelo marsikatero korist. Slovensko učiteljstvo se ji je radostno prikljopilo še prejšnja leta, ko niso rovali nemški tovariši proti njej — sedaj pa, ko ji preti polom, naj bi jo pa zapustili? — zapustili mi, zaradi katerih jo Nemci najbolj črte? In »Schul- und Lehrerzeitung«, ta naj bi bila povod izstopu iz »Bunda«? Saj stane tako bore malo; redakcijski odbor gotovo ne bode obogatel poleg. Slovenski groši odhajajo na tak način med Nemce! Tovariši! Koliko denarja pa izdajo Slovenci za druge nemške liste, knjige itd.? Le iz malenkosti ne napravljajte slona! »Proč od Gradca!« je naša deviza. Da, da, prava je; a smešno se mi zdi, da bi mi učitelji s svojo šolsko politiko to začenjali. Dokler ima Štajerska skupno vladno, deželni zbor, deželni šolski svet i. dr. v Gradcu, dotlej smo i slovenski učitelji interesovani v Gradcu.

Predsednik g. Knapič nam je podal letno poročilo o delovanju društva v minolem letu. Društvo je zborovalo petkrat. Zaradi prevelike oddaljenosti nekaterih udov, posebno pa zaradi velikih počitnic, ki jih ima sevniški okraj en mesec pred brežiškim, ni možno večkrat zborovati.

Gdč. blagajničarka je marljivo gospodarila; njen račun kaže mal prebitek.

V društveno vodstvo je bil vobče voljen stari odbor, le namesto gdč. Schubertove je postal zapisnikar g. Vodnik iz Brezic.

Društvo je izreklo presérno zahvalo odstopišemu starem odboru, posebno pa njega vstrajnemu, delavnemu predsedniku g. Knapiču.

Prihodnjic bo društvo zborovalo dne 18. sušca t. l. v Sevnici.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“. List s podobami za slovensko mladino. V drugi številki prinaša ta izborni mladinski list to-le izbrano vsebino: Deček in sinica. Zložil Ant. Medved. — Kaj je prinesel Božidarček Miklavž? Spisal Jos. Kostanjevec. — Zimska slika. Zložil Cvetko Golar. — Stričeva Danica. (S podobo) Spisal Leon Poljak. — Snegulčica. Zložil Oton Zupančič. — Slovanske pravljice. Priobčuje Nik. Vrhov. 2. Krojaček-kralj. (S podobo.) — Mudi se, mudi! (S podobo.) Zložil Modest. — Hvaležna koticica. Priobčil Trnovski. — Mladi risar. (S podobami.) Priobčil Vojteh Sitsch. — Obelisk. — Rešitve. — Listnica. — Ta bogata vsebina že »Zvonček« sama priporoča. Prosimo gg. tovariše in gdč. tovarišice, naj vrlo agitujejo za ta naš vrli mladinski list. Vsak mu naj pridobi vsaj enega naročnika, in »Zvonček« bo čimdalje lepši ter bo bolj in bolj razveseljeval in učil slovensko mladino.

Popotnik. Pedagoški in znanstven list. Ureja ravnatelj M. J. Nerat. Last in založba »Zaveze slovenskih učiteljskih društev«. 1. številka je izšla dne 15. prosinca. Reči moramo, da nas je presenetila tako glede razvrstitve vsebine, tako glede vnanje oblike. Želimo, da to slovensko pedagoško revijo podpira slovensko učiteljstvo gmotno in duševno.

Uvod v narodno gospodarstvo. Po Maurice Blockovi knjigi »Petit manuel d' économie pratique« uredil Vekoslav Kukovec. Samozaložba. Cena 1 K, po pošti 10 h več. Knjiga se naroči pri g. Neratu, uredniku Popotnikovem, v Mariboru in se dobi tudi v vseh knjigotržnicah po Slovenskem. Priročna in lepa knjiga je namenjena predvsem mladini, šolski in izvenšolski. Po mnenju večšakov naj bi se baš sedaj v dobi konsumnih in drugih gospodarskih zmotnjav kar najbolj razširjevala med najširše kroge prebivalstva. Priporočam jo p. n. učiteljstvu, da jo priporoča našemu ljudstvu.

Brivčev koledar za leto 1900. Cena 30 novč., po pošti 35 novč. Dobiva se pri upravi »Brivca« v Trstu.

II. redni koncert „Glasbene Matice“ je donesel novih triumfov slovenskemu petju ter novih lavorik izvrstnim našim pevcem in pevkam ter njihovemu nedežnemu vodju, g. Hubadu. To je bil koncert, da ga je bil človek vesel z vsakega stališča. Udeležba je bila ogromna, in je postala celo velika dvorana premajhna. Najkrasnejši je bil uspeh slavnega češkega virtuozna na goslih, gospoda Ondříčka. Petje mešanega zbora in šolskih zborov je bilo eksaktno, precizno in vsestranski dovršeno ter nam je bil nov dokaz, da se goji v »Glasbeni Matici« umetnost petja z vso resnobo in vzorno marljivostjo.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Tvrčka Gričar & Mejač 28 K; tvrčka A. Krejčič 8-50 K; tvrčka A. Soklič 13-12 K.

Učiteljske spremembe na Štajarskem. Schechel Alojz, učitelj v Gornjem Gradcu, je prestavljen v Rogatec, da suplira okr. šol. nadzornikom imenovanega nadučitelja Dreflaka v Gornjem gradu pa je začasno nastavljena gospica Leopoldina Kališ iz Ljubljane.

Okrajni šolski sveti naj povsod sklenejo, da se učiteljske službe razpisujejo tudi v »Učiteljskem Tovarišu«. Zastopniki učiteljstva zahtevajo to! Saj to je le v korist šolstva in učiteljstva. Pomanjkanje učiteljev je leto za letom večje, zato bi bilo želeti, da bi se vsaj tem učiteljem, kar jih je, šlo v toliko na roko, da bi se izpraz-